

199. • PERLMUTTER IZSÁK (1866-1932)

Tengerparton, 1902

Olaj, vászon, 48,5x65,5 cm
Jelezve jobbra lent: Perlmutter 1902

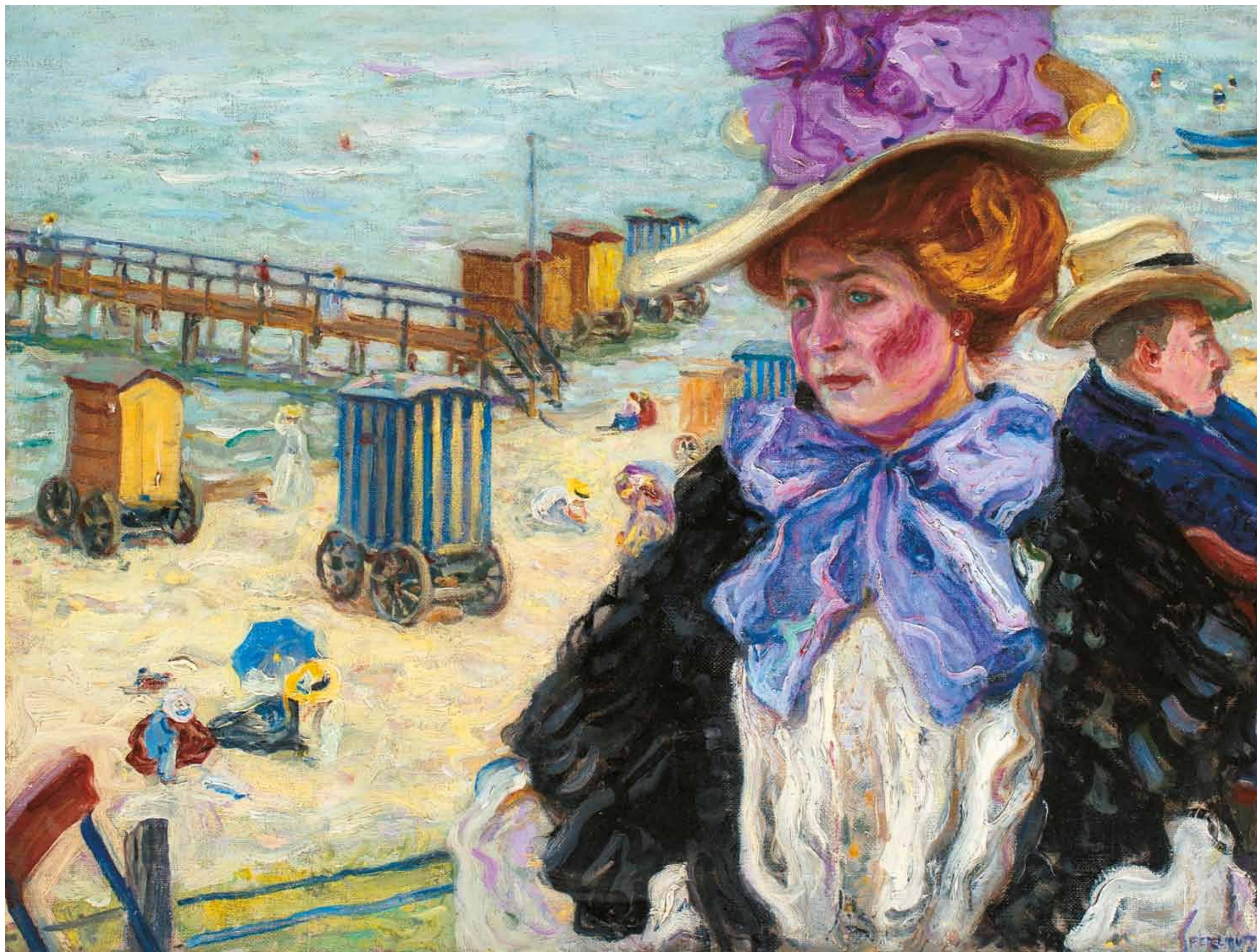
Kezdő ár: 15 000 000 Ft / 49 180 EUR
Becsérték: 30 000 000 - 40 000 000 Ft
Estimated value: 98 361 - 131 148 EUR

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

• Perlmutter Izsák. Ernst-Múzeum, Budapest, 1921. október, katalógus: 33. (Tengerparton címmel)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

• Ernst-Múzeum Aukciói LIV. Dr Majovszky Pál és Breuer Gusztáv hagyatécai, valamint más magánbirtokból származó festmények, műtárgyak szőnyegek és bútorok. Ernst-Múzeum, Budapest, 1936. október, katalógus: 264. (XIX. tábla)

1. Perlmutter Izsák, 1920-as évek

2. Tengerpart Hollandiában, képeslap, 1900-as évek eleje
Fotó: CNN

3. Perlmutter Izsák: Belga tengerpart magántulajdon

4. Tengerpart Hollandiában, 1890
Fotó: Library of Congress, USA

5. Holland tengerpart, 1890
Fotó: Library of Congress, USA

„Ez a művész is azok közé a tehetségek közé tartozik, kik úgy szólva készen jönnek a világra. Húsz éve lehet, hogy először mutatkozott meg a nyilvánosságnak, de nem emlékszünk olyan keze húzására, mely kezdetlegességet vagy bár csak bizonytalanságot is árult volna el.” – írja Elek Artúr 1921-ben Perlmutter Izsák első magyarországi egyéni kiállítására kapcsán.

Perlmutter Izsák párizsi tanulmányait követően az 1890-es évek végén telepedett le Hollandiában, ahol a klasszikus festészeti hagyományok még elevebben éltek a korszak művészetében. Németalföldet ekkor még elkerülte a Párizsban

már terjedő modernizmus sürgető újat akarása; a kor festészete még ezer szállal kötődött Rembrandt, Vermeer van Delft, vagy éppen Frans Hals tradicionális festői gyakorlatához. A Tengerparton című kép legközelebbi rokona a Kövesi-gyűjteményben található, 1904-ben festett szintén tengerpartot ábrázoló festmény, és annak egy másik, Lázár Béla által reprodukált verziója, amelyen szintén szélfogó strandkosarakban üldögélő hölgyeket látunk a homokos tengerparton. A viselet és a hangulat alapján mindhárom kép vélhetően Hollandiában készült, ahol Perlmutter évekig élt. Perlmutter Párizsból először az Amszterdam melletti kisvárosba,

6. Isaac Israëls: Tengerparton, 1900 körül
Gemeentemuseum, Hága

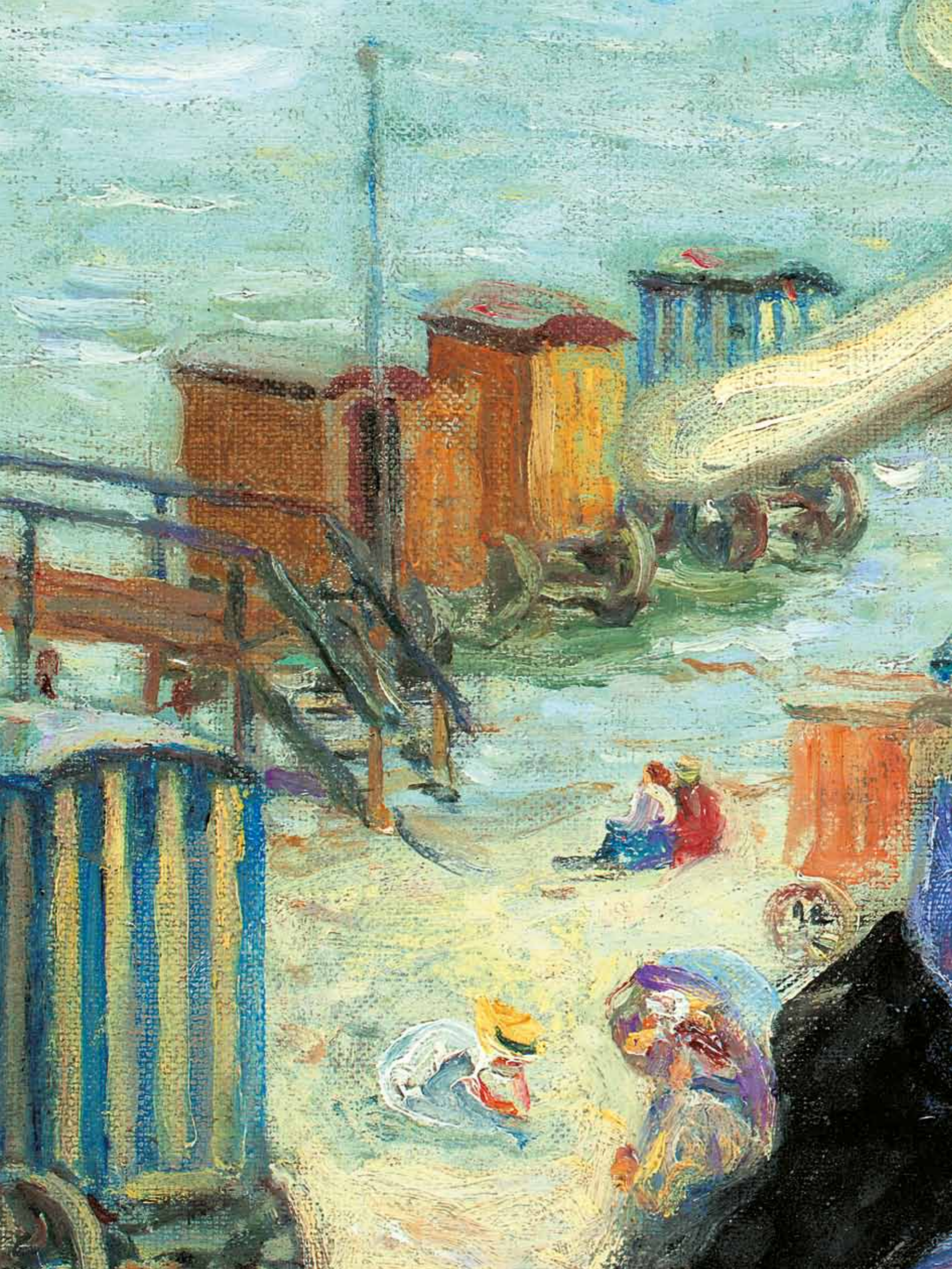

7. Frederich Hendrick Kaemmerer: Hölgy a tengerparton, 1900 körül
magántulajdon

Larenbe, majd onnan egy másik kisvárosba, Volendamba költözött. Hollandiai élete 1904-ben ért véget, amikor hazatelepült Budapestre, de a nyarakat leginkább a Szolnoki művésztelepen töltötte. Az igen jómódú, nagypolgári családból származó Perlmutter 1908-ban vásárolta meg a rákospalotai Vécsey-kúriát, majd az 1900-as évek vége hozta meg számára az első nagy sikereket is: a Vasárnapi látogatás című képe Münchenben aranyérmert nyert. Ez a kép jó példa arra, hogy az impresszionista és posztimpresszionista kísérletezés után Perlmutter megtért a magyar népi életkép Fényes Adolffal fémjelzett „szolnoki” hagyományához.

A Tengerparton című festmény azonban még egy másik festészeti hagyományhoz tartozik, illetve több stílus metszéspontjában helyezkedik el. Az egyik ezek közül egyértelműen a francia impresszionizmus, az élen a normandiai tengerpartokat festő Claude Monet-val. A másik ennek egy jellegzetesen helyi verziója, a holland impresszionizmus, avagy a Hágai iskola második generációja olyan művészekkel, mint Isaac Israëls. A harmadik pedig Max Liebermann, aki az 1890-es évek végén gyakori vendég volt Hollandiában, többek között Larenben is megfordult, ahol egy festőiskola működött az idős Jozef Israëls vezetésével, amely a Barbizoni iskola eredmé-

nyeit kombinálta a holland festészet naturalista törekvéseivel. Valószínűleg ez az iskola, és városka légköre vonzotta Perlmuttert a holland kisvárosba, Larenbe. Laren ráadásul éppen ebben az időszakban vált izgalmas helyé, ugyanis az 1900-as évek legelején megjelentek azok a fiatal holland festők, akik Perlmutterhez hasonlóan a harmincas éveik elején jártak és már a posztimpresszionizmus festői eredményeinek meghonosításán munkálkodtak. A Bretagne-ban festő Gauguin nyomdokain haladva jutottak el a kis vidéki városba, Larenbe. Az 1899-től Larenben élő Perlmutter 1894-től már Párizsban élt és tanult, a Julian Akadémián

8. Max Liebermann: Tengerpart, 1908
magántulajdon

9. August Renoir: Tengerparton, 1890
Metropolitain Múzeum, New York

Lefebvre és Robert-Fleury óráit látogatta. Ebben az időben ő is, mint sokan mások, Jules Bastien-Lepage finom naturalizmusáért rajongott. Bastien-Lepage hatása erősen érződik még a hollandiai tartózkodásának elején készült művein is, viszont a tengerparti képein már egy sokkal oldottabb ecsetkezelés érvényesült, és a klorit is megváltozott. Lázár Béla ezzel az új színkezeléssel kapcsolatban a „nyugtalan ragyogás” kifejezést használta: „ecsete lázas nyugtalansággal kavargó a vásznon, kápráztató, irizáló hatást keltve. Színei egymásra törnek, égnek, tombol-

nak, vibrálnak, össze nem egyeztethető ellentétet alkotva a nyugalmas jelenetekkel.” (Lázár 1921. 15.) Ez a leírás szinte tökéletesen illik a lilában pompázó kalapos nőre is, aki mögött egy hamisítatlan, impresszionista holland tengerpart sejjlik fel napernyős figurákkal, csíkos öltöző kocsikkal és a végtelen tengerbe vesző, hosszú mólóval. Finomság és műgond jellemzi Perlmutter festészetét, amely a francia, német és skandináv művészetre jellemző, és amely ritka jelenség a magyar festészet történetében.

Kaszás Gábor

10. Isaac Israels: Lovaglás a tengerparton, 1898-1900 körül
Rijksmuseum, Amszterdam

11. Édouard Manet: Csónakázás, 1874
Neue Pinakothek, München

